

Μητροπολίτης Μάνης Χρυσόστομος: Να μαλακώσουν οι καρδιές μας

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης](#)

• Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ΄

Καρδιές ὑπό πνευματική ἔννοια. Ἀλλά πῶς ἔχουν γίνει ἔτσι οἱ καρδιές μας; Σκληροκάρδιες, λίθινες, παγωμένες. Μὲ αἰσθήματα ἀντιπάθειας, κακίας, ἐχθρότητας πρὸς τὸν πλησίον. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι, συσσωρεύονται οἱ καταγγελίες, οἱ μηνύσεις, οἱ ἀντιπαλότητες, οἱ ἀντεκδικήσεις, οἱ ὕβρεις. Ἡ ἀγάπη ἔχει ἐξαφανισθεῖ. Τό φιλόανθρωπον ἔχει ἐξοριστεῖ. Τό συμπαθές ἔχει σβηστεῖ. Καί ἀπό κοντά ἡ συνείδηση ταραγμένη καί ἡ θλίψη ν' ἀνεβαίνει καί νά ἐγκαθίσταται στό θρόνο τῆς καρδιᾶς.

Ὅμως, δέν μπορεῖ νά συνεχίζεται πρὸς τὸν κατήφορο αὕτη ἡ κατάσταση. Χρειάζεται μία πνευματική ἀνάβαση. Ἀνάβαση καρδιῶν. Καί αὐτό θά γίνει ὅταν μαλακώσουν οἱ καρδιές μας. Πῶς θά γίνει αὐτό;

Τό πρῶτον κατόρθωμα, εἶναι ἡ αὐτογνωσία. Πράγματι, εἶναι ἐξόχως

σημαντική ή γνώση τοῦ εἶναι μας. Ὅσον γνωρίζουμε τόν ἑαυτόν μας, τόσο μαλακώνει ἡ καρδιά μας. Ἐτσι καταλαβαίνουμε ὅ,τι μόνοι μας φύγαμε ἀπό τόν Παράδεισο καί τώρα τόν νοσταλγοῦμε. Ἀλλά, ὥστόσο, ἔχουμε τήν δυναμική τῆς ἐπανόδου. Μέ τό «γνώθι σεαυτόν», θά συνειδητοποιοῦμε συνεχῶς, ὅτι δέν μπορεῖ, νά μένουμε στή σκληροκαρδία, στά διανοήματα καί τίς ἀμαρτωλές πράξεις. Θά νοιώσουμε ὅτι εἴμαστε «γῆ» καί «πηλός» καί «χῶμα», ὡς πρός τά ιδιώματα τῆς ἀνθρώπινης φύσης καί ὅτι εἴμαστε φθαρτοί καί παροδικοί στήν μάταιη τούτη ζωή. Ἡ διαπίστωση δέ, τοῦ ἰώβ θᾶναι συνεχῶς μπροστά μας, ὅτι «πᾶς...βροτός εἰς γῆν ἀπελεύσεται, ὅθεν καί ἐπλάσθη» (ἰώβ, 34,15), ἀλλά καί τό ψαλμικόν θά μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι «ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ· ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει» (Ψ. 103,15). Ἄν λοιπόν, ἀποκτήσουμε τήν αὐτογνωσία, τότε, τό σκληρόν τῆς καρδιάς, ἀρχίζει νά χάνεται καί ἡ θεώρηση τοῦ βίου μας εἶναι ἐντελῶς διαφορετική.

Δεύτερον, ἔρχεται ἡ μετάνοια καί μέ τό «ἡμαρτον εἰς τόν οὐρανόν καί ἐνώπιόν σου» ἔχουμε πλέον συντρίψει τά λιθάρια τῆς σκληρῆς καρδιάς μας, γιατί καινούργια καρδιά ἀναγεννᾶται μέσα μας. Ὁ «παλαιός ἄνθρωπος» πεθαίνει. Ἡ μετάνοια, ὡς ἀπομάκρυνση ἀπό τόν ἀμαρτωλό κόσμο, καταξιώνει τόν ἄνθρωπο καί καθαρίζει ἑαυτόν ἀπό παντός «μολυσμοῦ σαρκός καί πνεύματος» καί τόν γεμίζει μέ τήν λαμπρότητα τοῦ φωτός τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό, τό Ἐξομολογητήριό εἶναι λιμάνι σωτηρίας, ἐκεῖ, ὅπου τήν ἀμαρτωλή καρδιά, τήν κερδίζει ὁ οὐρανός. Ἐκεῖ, ὅπου ὁ Θεός εἶναι φοβερός, ὄχι γιά τήν τιμωρία Του, ἀλλά γιά τήν ἄπειρη ἀγάπη Του. Αὐτή ἀκριβῶς, ἡ ἐκ βαθέων μετάνοια εἶναι τό χαροποιόν πένθος. Ἡ μετάνοια εἶναι ἐκείνη, πού ἐλκύει τήν χάρι καί ὁ Χριστός πλέον «κατοικεῖ» στίς καρδιές (Ἐφεσ. 3,17).

Τρίτον, μαλακώνει τήν καρδιά, ἡ μελέτη τῶν θείων λόγων. Ὡς δρόσος ἔρχεται στή καρδιά ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, γιατί αὐτός εἶναι ὄντως «ρήματα τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίου» (ἰω. 6,62) καί ὡς φῶς ὁδηγητικό «ταῖς τρίβοις μου» (Ψ. 118,105). Δέν ἀρκοῦν οἱ ὠραιοπαθεῖς λόγοι, ἡ φλυαρία λόγων, ἡ ἀργολογία, λόγοι καί λέξεις ἄνευ οὐσίας, ἡ κενολογία. Ἰδιαίτερα ἡ Ἀγία Γραφή, τά Λειτουργικά βιβλία καί τά ἄλλα πνευματικά συγγράμματα, κατ' ἐξοχήν τῶν θεοφόρων Πατέρων, εὐφραίνουν καί γεμίζουν τόν ἐσωτερικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου. Καί ὅσο βαθύτερα μελετοῦμε, τόσο περισσότερο βρίσκουμε σαφῆ ἀπάντηση στά φλέγοντα προβλήματα, στίς ἀνησυχίες μας, στίς ποικίλες ἀναζητήσεις. Καταλαβαίνουμε τότε, ὅτι ὁ θεῖος λόγος εἶναι «ζῶν καί ἐνεργής». Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, πού ἔρχεται καί σπάζει τόν πέτρινο ὄγκο τῆς καρδιάς καί ζωογονεῖ τήν ὑπαρξη.

Ἐπειτα, τέταρτον, εἶναι ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν. Ἐδῶ, ἕνας λόγος τοῦ Χριστοῦ, μᾶς κατευθύνει στό σωστό δρόμο καί λέγει: «Ὁ ἔχων τάς ἐντολάς μου καί τηρῶν

αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με» (Ἰω. 14,21). Δηλαδή, ἐκεῖνος πού γνωρίζει καί κατέχει τίς ἐντολές μου καί βέβαια τίς ἐφαρμόζει στή ζωή του, ἐκεῖνος πραγματικά μέ ἀγαπᾷ. Ἡ ἀγάπη μας πρός τόν Θεό διέρχεται ἀπό τήν τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν. Αὕτη ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκείνη πού μαλακώνει τήν καρδιά μας. Ὁ Ἀπ. Παῦλος πολύ ὠραῖα θά μᾶς συμβουλεύσει: «Ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε... δοκιμάζοντες τί ἐστίν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ» (Ἐφεσ. 5,8-10). Καί ἕνας ἀποστολικός πατήρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κλήμης Ρώμης, τό λέγει καθαρά: «Ὁ ἔχων ἀγάπην ἐν Χριστῷ ποιησάτω τά τοῦ Χριστοῦ παραγγέλματα». Ὑπακούοντας, λοιπόν, στίς ἐντολές τοῦ Εὐαγγελίου καί φυλάσσοντες αὐτές στόν καθ' ἡμέρα βίον, τότε ἡ καρδιά μας παύει νά ναι λίθινη. Καθίσταται ἀγαπῶσα καρδιά, πρός τόν Κύριον καί τόν πλησίον.

Πέμπτον, συνδετικός κρίκος, πού συνδέει Θεό καί ἄνθρωπο εἶναι ἡ προσευχή. Ὁ «κατ' εἰκόνα» καί «καθ' ὁμοίωσιν» πλασθείς ἄνθρωπος ἐκζητεῖ τό Θεό καί «αἶρει τήν ψυχή του» πρός τόν Δημιουργό. Ἄμα ὁ ἄνθρωπος προσεύχεται, μαλακώνει ἡ καρδιά του. Καί τοῦτο, γιατί πλέον μέ τήν προσευχή συνομιλοῦμε μέ τό Θεό, λυγίζουμε, σκύβουμε τό κεφάλι, γονατίζουμε, κλαῖμε, ζητᾶμε τό ἔλεός Του. Εἴμαστε στό χῶρο τοῦ Πνεύματος. Στήν ὁδό τῆς μιμήσεως, ὅπως παροτρύνει ὁ παύλειος λόγος: «Γίνεσθε οὖν μιμηταί τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά καί περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καί ὁ Χριστός ἡγάπησεν ὑμᾶς» (Ἐφεσ. 5,1-2). Ἰδιαίτερα, πέρα ἀπό τήν ἀτομική προσευχή καί μάλιστα μέ τήν προσήλωση στό Ἀπόδειπνο, στήν Παράκληση καί στούς Χαιρετισμούς πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, κατ' ἐξοχήν στίς Ἱερές Ἀκολουθίες στό ναό, ἐκεῖ, πλέον σπάζει ἡ καρδιά μας καί ἡ ἱκεσία μας ἀνέρχεται στόν οὐρανό, ὡς τό θυμίαμα ἀπ' αὐτό τό ἀναμμένο θυμιατήρι τῆς καρδιάς μας. Ἐκεῖ στό ναό, ὅλα μᾶς ὑποβοηθοῦν νά ἀπαγκιστρωθοῦμε ἀπό τήν γήϊνη τύρβη καί νά ἐπικοινωνήσουμε μέ τό Θεό καί νά ἀναφωνήσουμε: «Στερέωσον, Κύριε ἐπὶ τήν πέτραν τῶν ἐντολῶν σου, σαλευθεῖσαν τήν καρδίαν μου...» (Β' Εἰρμός Μεγ. Κανόνος).

Ἑκτον. Τό πλήρωμα ὅμως θά ἔλθει στή Θεία Μετάληψη. Ἐκεῖ, στήν ὑπέρτατη μυσταγωγική ὥρα, δέν μπορούμε νά βρεθοῦμε μέ σκληροκαρδιά. Δέν ἐπιτρέπεται νά πλησιάσουμε. Ἄν δέν ἔχει «σπάσει» ἡ καρδιά μας, αὕτη ἡ ἴδια, μᾶς διώχνει. Στό ὑπερῶο, γινόμαστε συνδαιτημόνες μοναχά μέ ἀλλαγμένη καρδιά. Ἐκεῖ πρέπει νά ξεχειλίζει ἡ καρδιά μας ἀπό ἀγάπη στόν Κύριο καί στόν συνάνθρωπο. Ἐπειδή, «εἷς ἄρτος, ἕν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν οἱ γάρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνός ἄρτου μετέχομεν» (Α' Κορ. 10,17), γιατί διαφορετικά «ὁ γάρ ἐσθίων καί πίνων ἀναξίως κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καί πίνει» (Α' Κορ. 11,29). Ὅταν μεταλαμβάνουμε, προετοιμασμένοι πνευματικά, τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, τότε μαλακώνει καί ἡ καρδιά μας. Ἔχουμε λάβει μέσα μας τόν Χριστό. Κοινωνήσαμε ἀπό τό Ἅγιο Ποτήριο τῶν χαρισμάτων καί εὐλογιῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔχουμε πρόγευση τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν

στή καρδιά μας καί αὐτή πλέον φλέγεται ἀφλέκτως ἀπό θεία καί ἄρρητη ἀγαλλίαση. Εἶναι κάποια «ἄλλη χαρά». Εἶναι ἡ «καρδιά ἡ καιομένη» (Λουκ. 24,32).

Καί ἔπειτα, ἑβδομον, μαλακώνει ἡ καρδιά μας, ὡς συνέχεια τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ, καί μέ τήν ἐλεημοσύνη. Ἄμα ἔχουμε μεταλάβει Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ στό νάό, δέν μπορούμε ἐξερχόμενοι, νά μήν εἴμαστε ἐλεήμονες, φιλόανθρωποι, συμπονετικοί, διάκονοι καί εὐεργέτες. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ὄχι ἀπλή θεωρία, ἀλλά πράξη ἀγάπης δεμένη ἄρρηκτα μέ μία «ἐλεήμονα καρδιά», πού δέν γνωρίζει πλέον σκληρότητα, ἀδιαφορία, τυπικότητα, γραφειοκρατία, ἀπροσεξία, ἐπιπολαιότητα. Ὄταν δίνουμε, χαιρόμαστε καί μαλακώνει ἡ καρδιά μας. Ὄταν διακονοῦμε εὐφραίνεται καί ἀγάλλεται μαζί καί ὅλη μας ἡ ὕπαρξη, κέντρο τῆς ὁποίας εἶναι ἡ καρδιά. Ὄταν εὐεργετοῦμε, γράφουμε στό βιβλίο τοῦ οὐρανοῦ τά ἀγαθὰ ἔργα μας καί ἡ καρδιά μας εἶναι ἀνοικτή στόν οὐρανό καί τά ὧτα μας καί αὐτά ἀνοικτά καί ἀκοῦμε τό: «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοί ἐλεηθήσονται» (Ματθ. 5,7). Τί πλέον θέλουμε; Αὐτό δέν ζητᾶμε;

Καί ὄγδοον, ἕνα τελευταῖο σημεῖο. Μαλακώνει ἡ καρδιά, ὅταν ζωντανέψει μέσα μας καί τό ἱεραποστολικό φρόνημα. Ὄταν νοιώσουμε, τό τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου, ὅτι: «Ἑλλησί τε καί βαρβάροις, σοφοῖς καί ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί» (Ρωμ. 1,14) καί ὅταν αἰσθανθοῦμε, ὅπως ἐκεῖνος, ὁ μέγας Παῦλος, τόν λόγο του: «Ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται, οὐαί δέ μοί ἐστιν, ἐάν μή εὐαγγελίζομαι» (Α' Κορ. 9,16). Ἀλλά καί ὅπως οἱ Πέτρος καί Ἰωάννης ὁμολόγησαν ὅτι «οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς ἄ εἶδομεν καί ἡκούσαμεν μή λαλεῖν» (Πράξ. 4,20). Τό φρόνημα αὐτό, εἶναι μία ζωσα μαρτυρία καί ὁμολογία γιά τόν Χριστό, μία τοποθέτηση τοῦ φωτός «ἐπί τήν λυχνίαν», ἡ ἐφαρμογή τῆς τελευταίας θείας ἐντολῆς τοῦ «πορευθέντες», πού ὅλα αὐτά, φέρουν τήν καλή ἀλλοίωση τῆς καρδίας.

Στήν ποικίλη πνευματική κρίση, στό καθεστώς τῆς συνεχοῦς ἔντασης καί ὑπερέντασης καί τήν ἀγριότητα τῆς ἐποχῆς μας χρειαζόμεθα, πράγματι, νά μαλακώσουν οἱ καρδιές μας. Γι' αὐτό, ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία καλεῖ ὅλους ἀνεξαιρέτως καί αὐτούς πού ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' αὐτήν, σέ ἐπιστροφή στήν ἀγκαλιά της, ἐπαναλαμβάνουσα τό τοῦ Ψαλμωδοῦ: «Υἱοί ἀνθρώπων ἕως πότε βαρυκάριοι, ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα καί ζητεῖτε ψεῦδος» (Ψ. 4,2).

Καί τότε, νά εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι «ἐν τοῖς σκηνώμασιν Θεοῦ», «ἐν ταῖς αὐλαῖς οἴκου Κυρίου», ἡρεμοῦμε, γαληνεύουμε καί «ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ, θά βρίσκεται στό εἶναι μας. Καί τοῦτο, τελικά, «ἕως οὔ ἡμέρα διαυγάση καί φωσφόρος (= τό ἄστρο τῆς αὐγῆς πού φέρει τό φῶς δηλ. ὁ Χριστός) ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν» (Β' Πέτρ. 1,19).